

...

میژووی دهسه لاتاره تی له ئیراندا، میژوویه کی دوورودیژه و ههنبانه ی ئه و باسه له کیسه ی ووتاریک یان دواندا نییه و پیویستی به لیکۆلینه وه کی قوول ههیه .

مەنسور عەزیزی

دهسه لات له دواي دهسه لات، باج له کۆمه لانی خه لک وه رگيراوه و کۆمه لیک مروّف جلّه وی دهسه لاتیان به دهسته وه گرتووه و به ناوی شا و نوینه ری خوا و ئاخووند و پیاوچاک و خاوه ن پیرۆزایه تی، به روکی سه رجه م گه لانی ئیرانیان گرتووه و ریگای خوگرتن و پیشکه وتن و لیزانی و سه ربه خوپی هزری و ئازادی بیروپایان بو خه لک نه هیشته وه . میژوویه کی دوورودیژي دهسه لاتاره تی و خاوه ن سه ره وه ری له ئیران، به لام پر له کیسه و جهنگ و دیکتاتوریه ت و کاولکاری و خنکاندن . له میژووی کۆن و نویی ئه م ولاته، تا هه نوکه دهسه لاتیک نه بووه که مافی نه ته وه کانی تیډا بپاریزیت و هیژیک نه بووه که باوه ری به ریبازی ووتووێژ هه بوویت و ره چاوی بیروکه ی ناخوپی و هی که سانی دیکه ی کردییت .

تیگه یشتن هه رده م له زمانی زور و شمشیّر و تفه نگدا بووه و تا کۆتایی دهسه لاتي شاهنشاهی له ئیراندا، بنه ماله یه ک دهسه لاتي له یه کیکی دیکه ئه ستاندووه و به زور و به که لک وه رگرتن له هیژ، دهسه لاتاره تی کردووه و له نه کا و ئه و دهسه لاته ش له لایه ن هیژي بنه ماله یه کی دیکه وه له نیو براوه . واته ده توانین بلّین: یاسا، یاسای جهنگل بووه و هیژي به هیژ، هی بیده ست و داماوی ده ست به سه ردا گرتووه و له نیوی بردووه . له کۆتایی سه ده ی هه ژده و سه ره تاي سه ده ی نوژده وه که زله یزانی ئه وده م به هوی شوپشی پیشه سازیه وه هه ریمی به رژه وه ندییه کانی خویمان به ته واوی جیهاندا بلاو ده که نه وه، ئیرانیش یه ک له و ولاتانه ده بییت که چاوی ئه وانی تیډه بردییت و له ئاکامیشدا دینه نیو ئه م ولاته و ئه وانیش ته نیا شتیک که له پیش چاوی ده گرن پاراستنی به رژه وه ندییه کانی خویمان و له و پیناوه شدا بو ئه وه ی کۆمپانییه کانیان له به ستنی پروتۆکۆله کانیاندا سه رکه وتوو بن، په نا ده بن بو هه ر شیوه یارمه تیدانیکی ئه و رژیمانه ی که سه رکوتی خه لک ده که ن و توژیکیش باوه رپیان به مافی مروّف و ئازادی بیروپا نییه .

بو نموونه ئه وان پاش دهسه لاتي قاجارییه کان شوپشی مه سرووته یان به ناره وا زانی و پاش جهنگی دووه می جیهانیش هاوکاری هه مه رها شایان کرد بو سه رکوتی شوپشه کانی کوردستان و له نیو بردنی دوو کۆماری دیموکراتیکی کوردستان و ئازهر بایجان . له گه رمه ی بازاری جهنگی ساردی نیوان ئامریکا و یه کیتی سوّفیه ت و له جهنگالی جهنگی ئایدۆلۆژی و هه ولدان بو قۆستنه وه ی قازانجه کان، نه ته وه کانی ئیران به دژی رژیمی پاشایه تی ده رژیینه شه قامه کان و بنکه و بنیات و دامه زراو و وینه و په یکه ری دهسه لاتاره تی دینه خوار و خه لک یه کده نگ به گژ سیستمیکی دیکتاتور و ژاندارمی ناوچه دا ده چنه وه و یه که م هه ل بو یه کده نگی به ره ودیموکراتیزه کردنی ولات به گشتی، هه ل ده که وییت . له ئاکامی یه کده ست نه بوونی بیروانه چه پ ودیموکراتیکه کان و هیژه سیاسییه کانیان و هوکاری جهنگ به دژی ئیمپریالیزم و دژایه تی زور له لایه ن هیژه سیاسییه کانی گۆره پانی سیاسه تی ئیران له گه ل چاره سه ر کردنی کیسه

نهته وایه تییه کان و یه کدی نه خویندنه وه، بهرە ی ئاخوند ده توانن که لک له بیروباوهری ئایینی خه لک وهرگرن و بهرە بهرە شوینه پی به سه رجهم هیزه کان لیژ بکهن و نشیمه نی دهسه لات و هه ره شه و داپلۆسان بگرنه دهست. پاش ماوه یه کی کورت له و شوژشه گشتیه جهنگ له گه ل عیراق دهست پیده کات و نه و جهنگه ده بیته هو ی نه وه که رژیمی زال بوو به سه ر ولاندا به هانه ی نه وه ی وه دهست که ویت که هه رتاکیک ناره زایه تی به دژی ده رپری، بهرچه سپی نوکهری ئیمپریالیزم و روژئاوای لیبات و ره وا ببینیت که له نیوی بهریت. هه موو هیژیک، ریبه ر وه نه ستوی ده گری و تا نه و راده یه که " جیهاد " به دژ گه لی کورد ده دات و کوشتنی کورد و سووتاندی کوردستان " حلال " ده کا .

واته ولات له دیکتاتوری بنه ماله یی پیده نیته دیکتاتوری ئایینی و نه مجاره یان ووشه و ووته کانی خوا و پیغه مبه ر ده بن به قه لغانی به لا و ده بن به تیری به گژدا چوونه وی هه موو داوایه ک که بو ی دژی لیوه بیته . رژیمی ئاخوندی بنه ما بو دهسه لاتی خو ی داده نیته و ده که ویته بیری بلا کورده وه ی ریره وی " تشیع " و ره شه کوژی و خنکان و تو قان دن و مالو ییران کور دن ده بنه تاکه زمانی ووتوو یژ له گه ل داوا دزه کان و دهنگ ده بیته به یه ک دهنگ و بریار ده بی به یه ک بریار و نوینه رایه تی " امام زمان " به بهرنامه و پلانی خو ی سه رجهم داوا کو مه لایه تی و فه رهنگی و سیاسی و ئابوورییه کان ده خاته شو قه ی بریاره کانی خو یه وه .

جهنگی ئیراق، ئیران هه لده ئایسی و ئیدی ته ر وووشک پیکه وه ده سووتن و دریزه ده رانی جهنگی " قادیسیه " له وه بهر وه و پی ره وانی " امام زمان " له م بهر وه دژ به یه کدی ده وه ستن و کاروان کاروان خه لک ده کهن به سووته مه نی بو جهنگی خو یان و گیژاو ییک له پیشیلکردنی مافه کانی مرو ف وه گه ر ده خه ن. نه و گه ر ده لووله ره ش و شوومه ی نه وان ئاکامی پشتیوانی زله یزه کانی پشت په رده ی جهنگی سارد ده بیته و بازاری چه ک فروشی و هه راجی رو ح، گه رم ده بیته .

گه لانی ئیران شو ژشیان کرد بو نه وه ی مله وریک بروخینن و ئاشتی و ئازادی بال بکیشیت به سه ر ولاته که یاندا و ده رگا بکریته وه به سه ر ئازادی بیرو را و مافی تاکه که سی و ئازادی چاپه مه نی و بوونی و زوری میدیا و هه بوونی پارت و ری کخراوی نه ته وه یی و سیاسی جیا جیا . نوکه له کاتی کدا باس له ئیران و فره نه ته وه یی له م ولاته ده که یین که 26 سال به سه ر ته مه نی رژیمی ئاخوندا تیده په ریت و گه لانی ئیران له جاران زیاتر ده چه وسینه وه و ولات له بواری ئابوورییه وه زور لاوازه و له بواری کولتوری و فه ره نهنگیشه وه تووشی سه رلیشیواوی بوته وه . 26 سال دهسه لات و جیهانییک له دواکه وتن و دیکتاتوری و مله وری به ناو ئایینه وه . 26 سال یاسای فه رمانه وای تاکه حیزبی و برسیتی و پاشکه وتن و گیروده بوونی لاوان به هوکاره بیهو شکه ره کان و تیرور و په ت وسیده ره . له ولاتی کدا که تاکه یه ک پارت بو زیاتر له چاره که سه ده یه ک دهسه لاتدار بیته ، ده بی مله وریتی له کام ئاستدا بیته ؟ نزیک به 70 ملیون مرو ف ده بی له چوارچیوه ی هه ری می هزی کو مه لیک ئاخوندا هه لس و کهوت بکهن و هیچ شیوه یه ک له ئازادی و خو شی، روو له ماله کانی خه لک نه کات و له نه دازیار و پزیشک و ماموستاوه بگره تا کریکار و پاله و جووتیار هه مووی له بیری نه وه دا بن که له برساندا نه مر ن. دهسه لاتیک که بو ماوه ی 26 ساله ریگا به هیچ نه ته وه یه کی نافارس نادات به زمانی دایکی خو یان منداله کانیان فی ری خویندن و نووسین بن و بو یان نییه باس له داب و نه ریت و کولتور و ره سه نایه تی خو یان بکهن و به زور، شه ش نه ته وه ی له چوارچیوه یه کدا راگرتبیته و به دروشمی

زریقهدار و بریقهداری " الهی " درۆ و دهلهسهکانی خوێ رازاندبیتهوه، دهبی تاکهی بتوانیت ئاوا بچیته پیش؟

2 ی جۆزهردانی 1376 ی ههتاوی، سهردهمیکی تال بوو بو ژیمی کۆماری ئیسلامی ئیران. خه لک به سهرحهم نهتهوه و به تهواوی چین و توێژهکانییهوه کهوتبووه بهرهیهک به دژ رژیم. رۆژنامه نووس و مامۆستا و خویندکار و کوپ و کیژ و لاو و پیری کۆمه لگای ئیران شهقامهکانیان کرده مهکۆی بیزاری دهبرپینی خویمان له کۆماری ئیسلامی و دژهکان توانییان بینوینن که خه لک ماندوو بووه و چیدیکه گۆلی ههراوهوریا و درۆ و دهلهسهی کۆماری ئیسلامی ناخون و بیروکهی ئازادی و دیموکراسی بووبوو و پیدی سهر زمانی ههموو تاکیک. لیڕه دایه که خاتهمی دیته نیوه گۆره پان و به به لئیندان به لاوان و ژنان و رووناکبیران و نووسهران و .. ، ، خوێ دهکاته کاندیدایهکی پهروپی قورسی نیو گه مهی دیموکراسی و دهم له ووتووێژی شارستانییهتهکان ده دات و دهیهویت ببی به فریشتهی نهجاتی کۆمه لانی بهرینی نهتهوهکانی ئیران. جا لیڕه دایه که پرسیار دیته گۆرئ، ئایا به ره مهی گۆلدانی خه لک له لایه ن خاتهمییهوه له ماوهی دوو دهوره سه رهک کۆماریدا، چی بوو؟ کام چاکسازییه له یاسای بنه رتهی ئیراندا پیکهات و کام کیشه کۆمه لایهتی و سیاسی و فهرهنگی و ئابوورییه چاره سه ر کرا، جگه له وهی که رژیم توانی به که لک وهرگرتن له سیاسه تهکانی خاتهمی، ده ست بکات به کوشتن و برپینی نووسهران و رۆژنامه وانان و .. ؟ کوان به لئینییهکانی خاتهمی؟ ئایا به لئیندان به ئال و گۆر و داننان به ماف و ئازادییهکانی خه لک و ئازادی بیروپا، له به لئینییهکانی خاتهمی نه بوون؟ رژیمی کۆماری ئیسلامی ئیران به هوی سیاسه تهکانی خاتهمییهوه توانی بو ماوهیهکی دوور و دریزتر په ره به ده سه لاتارهتی خوێ بدات و ئیستاش و خه ریکه دهستی بگات به چهکی ناوهکی و رۆژ له دوا ی رۆژیش زیاتر یارمهتی ریکخواه تیروریستییهکانی وهک " حزب الله " ی " لبنان " و .. ، ده دات و دهیهویت ئیمپراتوری " شیعه " له ناوچه که پیکبیینت و له و پیناوه شدا په نا بو هه ر کرده وهیهکی نا مرۆفانه ده بات!

نزیک به دوو مانگی دیکه کیبه رکیییهکی دروستکرای دیکهی هه لبژاردنی سه رهک کۆماری له ئیران ده ست پیده کات و هه رله ئیستاوه رژیم کهوتوته پرپواگه نده کردن و به رده وام داوا له خه لک ده کات که به شداری له هه لبژاردنه کاندای بکن و ئه و که سه ش که پیمان باشه بو سه رهک کۆماری، دهنگی بده نی. هه رئه وه وای کردوو که به رنامه و پلانی نوئ بو گۆلدانی خه لک به پینه گۆرئ و خه لک جاریکی دیکه فریو بدن و هه ولده دن که ده نگدان بو هه لبژاردنی سه رهک کۆماری وهک ده نگدان بو پارله مانی لینه یهت که زۆرینهی خه لکی ئیران به شدارییان تییدا نه کرد .

ئیسنا ئه وانهی که خویمان بو سه رهک کۆماری کاندید ده کهن، باس له دوو ئه سلی یاسای بنه رتهی ئیران ده کهن که باس له خویندن به زمانی دایکی بو نه ته وه نافارسه کان و باس له نه ته وهکانی تییدا یه و له و رووه وه زیاتر روویان کردوته کوردستان و ده یانه ویت به شیوه یهک له شیوه کان سه رنج و بوچوونی خه لکی کورد بو لای خویمان راکیشن. هه لبژاردنی سه رهک کۆماری له ئیران له کاتیکیده که دوو ده سه لاتی دیکتاتوری له ئه فغانستان و ئیراق له نیو چوونه و گهلانی ئه و دوو ولاته به شیوه یهکی ئازاد و دوور له هه ر شیوه هه ره شه یهک چوونه سه ر سندوقهکانی ده نگدان و نوینه رایهتی و ده سه لاتی خوینیان هه لبژارد و ئیستا مافی سه رحهم نه ته وه و خه لکهکانیان پاریزراوه و هه موو کهس دهنگی هه یه له ولاتی خویدا و کهس

ناچهوسیتتهوه. ههلبژاردنی سهرهك كۆماری له ئیراندا له كاتیكدایه كه له ماوهیهدا چهند دهسهلاتتیک له ئاسیای ناوهراست و له ولاتی "لبنان" به رژانه سهرشهقامی خهلك، وازیان له دهسهلات هیئا و توانای بهربهرهکانییان له گهڵ دیموکراسیدا نهما. ئەمەش ویرای ئەوهی که بیروپرای جیهانی، به تاییهت زلهیزیکێ وهك ئامریکا به دواي ئاشتی و ئازادی و دیموکراسیدا دهگهڕیت له ناوچهکه و لهو پێوهندییهدا ئیران به یهکیک له ولاتانی پالپشتی تیرۆریزمی نیودهولهتی دهزانیت و له ههمان کاتدا قهیرانی چهکی ناوهکی ئیران له گۆریدایه.

وا جاریکی دیکه رژیمی دهسهلاتدار له ئیراندا کهوته بهر پالوتنی دهنگ و جیهانیش چاوی له ههلبژاردنهکانی سهرهك كۆماری برپوه له ئیراندا. ئەوهی که گرنگه دهنگی گهلانی ئیرانه و ئەگهري چوون یان نهچوونی ئەوانه بۆ سهر سنوووقهکانی دهنگدان. ئەو شتانهی که وهك پرسیار خۆیان زهق دهکهنهوه، ئەمانه که ئایا خهلك بهشداری دهنگدان بۆ ههلبژاردنی سهرهك كۆماری دهکهن یان وهك " مجلس شورای اسلامی " تهریکی دهخهنهوه؟ ئایا ئەم ههلبژاردنه دهبیته ئەگهري ' نا ' گوتنیکێ به هیزی خهلك و پشتیوانی کۆمهلگای نیودهولهتی لهوان یان به پیچهوانه؟ ئایا گهر دهنگدان بکریت و سهرهك كۆماری ههلبژیریت، ئال و گۆر له ئیراندا پیکدیته، یان سهردهمی سهرۆک كۆماری ئەم سهرۆک كۆمارهش رهشتر دهبیته لهوهی خاتهمی؟ ئایا ئوپوزسیۆن ههنگاوهکانیان به کام راستادا ههلهگرن لهوه و به دوا؟ ئایا دیموکراسی له ئاکامی بهشداریکردن یان نهکردنی خهلك له ههلبژاردندا، تا چهنده له ئیرانی فره نهتهوهدا جیگیر دهبیته؟

بیگومان لایهن و هیزی و خهلكی زۆر چاویان برپوهته ئاکامی ههلبژاردنهکانی سهرهك كۆماری له ئیراندا و ههریهکه به شیوهیهك، لیکدانهوه و ههلسهنگاندنی خوی دهبیته. ئەوهش که بۆ رژیم گرنگه، راکیشانی سهرنجی خهلكه بۆ بهشداریکردن لهو ههلبژاردنه. بهلام ئایا کۆمهلانی خهلكی ئیران به سهرجهم نهتهوهکانییوه، بهشداری دهکهن له ههلبژاردن یان نه- که ئەگهري ئەوهی ههیه له لایهن خهلكهوه بایکوت بکریته- له داهاووویهکی نزیکدا دهیبینین!؟

مه‌نسور عهزیزی

03. 04. 2005 ی زایینی